כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ויקרא ■ ב' ניסן ה'תש"ע ■ 17.03.2010 ■ גליון מס' 62

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

חוק וסדר
סיומת בראשי תיבות מעודדות
פרשת ויקרא מסתיימת במלים: "לאשמה בה", ובמקצת קהילות ישראל נהגו שכאשר בעל הקריאה מסיים את הפרשה הזאת...
המשך בעמ' 5

שו"ת חורף
שאלה: והנה, פה בארץ אמרו לנו שאסור לאכול ביצים קשות בבית מלון שהמטבח בו אינו כשר. האומנם?...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
הדיין מפאפא
"קדוש מרחם הוא הילד הזה ועוד יאיר עיני ישראל בתורתו ובקדושתו". - כך אמר הגה"ק רבי עזרא צורף אב"ד סערדעהלי...
המשך בעמ' 3

שביבים
- מעלת חודש ניסן
- מדוע שורפים גם את הנר והנוצה?
- וכשם שבערנו החמץ...
- המלצות "משפחה חסידית" לקראת החג
- שו"ת "באר שרים" חלק שביעי

המשך בעמ' 6

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר ארבעים ושבע בסידרה

/ הרב אהרן כ"ץ*

הגדול שבחובבי ציון - הרב שמואל מוהליבר (2)

את פגישתו של הרב שמואל מוהליבר עם הנדיב הידוע, שנערכה בימי חג הסוכות של שנת תרמ"ג אפשר לראות בהחלט כנקודת ציון חשובה בהתפתחות הישוב היהודי בארץ ישראל בזמן החדש. על פגישה זו סיפר הרב מוהליבר עצמו והדברים הובאו במאמרו של הרב י.ל. מימון "תולדות ר' שמואל". וכך סיפר הרב מוהליבר ואני מביא את הדברים כמעט במילואם. "אל הברון הלכתי בלויתם של הרב צדוק הכהן (ראש הרבנים בפריז) ושל מיכאל ערלינג'ר. בשעה קבועה נכנסו ללשכתו, הברון הושיט לי את ידו ובתנועה קרה ומנומסת הראה לי על הכסא, שעמד סמוך לשולחנו. לאחר רגעים אחדים שאלני ושוב בטון קר שאין בו אלא משום נימוס - מה שאלתך רבי. שאלה זו ואופן הבעתה לא יכלה לעורר בי תקוות רבות בלבי. ובאמת לא הייתי אנכי הראשון שפנה לברון. רבנים רבים מארצות שונות לבושים בתלבושת רבנית כמוני היו פונים אליו לתמיכה ולעזרה. רובם לצורך עצמם ומיעוטם לשם איזו חברה או אגודה, וכיצד אפשר להשפיע נעליו שידע להכיר את מטרת בואי אליו ויתייחס אליה בכובד ראש הראוי?. התעודדתי ואמרתי לו, יסלח לי אדוני הברון אם דברי אליו יהיו באופן שאני רגיל לדבר אל בני עדתי. רב אנכי רב מבית המדרש הישן ורגיל אני לדבר במשל ובמליצה. בת צחוק עברה על שפתיו ובפנים מסבירות ובטון חם ולבבי אמר אלי: בחפץ לב אקשיב לדבריך.

"מיום שעמדתי על דעתי, פניתי אליו, אני מבקש פתרון לשאלה קשה וחמורה: מפני מה נבחר משה שהיה כבד פה וכבד לשון להיות רועם ומנהיגם של ישראל, להוציאם ממצרים ולהוליכם אל ארץ ישראל..."

מיום שעמדתי על דעתי, פניתי אליו, אני מבקש פתרון לשאלה קשה וחמורה: מפני מה נבחר משה שהיה כבד פה וכבד לשון להיות רועם ומנהיגם של ישראל, להוציאם ממצרים ולהוליכם אל ארץ ישראל, הלא בתור מנהיג מדיני היה עליו לבא בדברים עם מלך מצרים עם שרי המלוכה, ואחד התנאים ההכרחיים בהנהגה מדינית הוא להיות בעל הלשון, להשפיע בכח הדיבור ותנאי זה היה חסר למשה בהיותו כבד פה וכבד לשון ימים רבים ישבתי על מדוכה זו ולא מצאתי פתרון. אולם בנסיעתי זאת כשהגיע לידי להיעשות שליח מצוה לבוא בדברים עם אילי הכסף לשם ישוב ארץ ישראל אורו עיני ואמצא את הפתרון. משה רבינו נבחר לא רק להיות מנהיג בישראל אלא גם נותן התורה. הוא נבחר מפי הגבורה לא רק להוציא את בני ישראל ממצרים אלא גם להביאם אל מעמד הר סיני ולמסור להם את התורה ואלמלי למשה היה לשון לימודים, אלמלי היה יודע להשפיע על אנשים בכח פיו ובדיבור שפתיו היו המינים מונים את ישראל שהתורה אינה מן השמים אלא משה השפיע על יוצאי מצרים בקסם לשונו ותחת השפעת הרגע נתקבלו דבריו. אולם כשמשה היה כבד פה וכבד לשון ואף על פי כן קיבלו ישראל את התורה מידו הרי זה לאות ומופת שהשכינה הייתה מדברת מתוך גרונו של משה ולא היה אלא שליח להולכה למסור את התורה לישראל.

אדוני הברון אל השולחן הזה באים צירי מדינות שלוחי עמים כבירים באי כח של מוסדות פיננסיים ובפיהם הצעות ותכניות שונות על בניין מסילות ברזל על חפירות תעלות ועל יישוביהן של ארצות נשמה כולם באים אליך מזוינים בידיעות רחבות ועשירות על העניין שבו הם דנים ובכל לשונם הם מבררים ומלבנים לפניך את הצעותיהם ותכניותיהם, את הריווח הגדול שבצידן ואת הטוב הצפון בהם לעולם. גם אנכי באתי אליך שלוח מאת אחי בני עמי בהצעה גדולה שנשמת עמנו תלויה בה ישוב ארץ ישראל. אולם כבד פה וכבד לשון אנכי לברר לפניך את כל גדלה וחשיבותה, את האושר הצפון בה לך ולעמינו, ואם תשמע את הצעתי ותענה לבקשת עמך האומלל הדווי והסחוף נגע לליבך, וגם אם לא תשים לב לדברי וריקם תשלחני מעמך לא אתחרט על נסיעתי הקשה שעלתה לי בכל כך הרבה ייסורי גוף ונפש, אנכי מלאתי את חובתי המוטלת עלי עשיתי את שליחותי".

תוצאותיה של אותה פגישה בפריז היו, שהברון הסכים לעשות ניסיון משמעותי להושיב משפחות בארץ ישראל ולהקים מושבות שיעסקו בעבודת האדמה. ראוי לציין, שכאשר חזר הרב מוהליבר לפולין סירב לקבל מאת הברון ואף מאת הרב הכולל של צרפת סכום כסף לכיסוי הוצאות הנסיעה שלו לפריז וחזרה. האגדה מספרת שרבה של צרפת נעמד וביך ברכת שהחיינו על שנזדמן לו בפעם הראשונה רב המסרב לקבל כסף להוצאות נסיעתו. באותה שנה הצליח הרב להגיע לעיר ביאלי סטוק ולשכנע את הקהילה היהודית שם לקנות להם אחוזת נחלה בפתח תקוה שנזה קודם לכן מסיבות שונות. ראשי הקהילה בביאליסטוק ביקשו מהרב להתעכב בעיר וכוונתם הייתה שישמעו אותו דורש בבתי הכנסת של הקהילה בשבת על מנת שיוכלו להציע לו את רבנות העיר ביאלי סטוק. משמע זאת הרב עזב במהירות את העיר על מנת שלא יחשדו בו שבא לעיר על מנת לשכנע את פרנסיה לקבלו כרב העיר. אמנם בסופו של דבר, לאחר הפצרות רבות נאות באותה שנה לקבל על עצמו את רבנות העיר ביאליסטוק. בחודש מרחשון של שנת תרמ"ד, כתב מכתב מעניין מאד בתוכנו לכבוד הרב מ' אברהם עביר. "בדבר שהגיד לו ידיד נפשי הגאון אב בית דין דקהילת בערלין הרב ע. הילדסהיימר, שהוא טרוד אודות פתח תקוה לייסד שם תורה ויראת שמים. ידרוש נא בגיני בשלומו הטוב ויאמר לו בשמי כי לייסד תורה בפתח תקוה אינו דבר נחוץ כי בעזרת ה' כל בני פתח תקוה הם יודעים תורה ויראי ה' ולייסד שם ישיבה אין המקום גורם, כי מציון תצא תורה. גם אודות בית תלמוד תורה אין לעת עתה מה לדאוג כי לעת עתה רוב הנוסעים נסעו רק לעצמם, ובני ביתם נשארו בביתם וכשיצטרכו לזה לא יחסרו לומדי תורה בירושלים ובעד הוצאה מועטת ישיגו מלמד לבניהם. אין לנו לדאוג רק בעד ישוב הארץ היינו שלא יחסרו להם הבהמות והכלים הדרושים לעבודת האדמה ובתים לשבת בהם". דומה שאין צורך להוסיף הרבה פרשנות, אך ברור שמכתב זה יוצא מידיו של אדם ירא ה' המצפה לחידוש מעשי של ההתיישבות בפתח תקוה ללא כל עיכוב שהוא.

האסיפה הראשונה של אגודת חובבי ציון התקיימה כידוע בימים י"ח עד כ"ג לחודש מרחשון תרמ"ה (1884) בעיר קטוביץ', ומוכרת בתולדות ישראל בחשיבותה להתעוררותם של חובבי ציון. הרב מוהליבר היה מראשי הדוברים החרדיים באותה אסיפה ובה השמיע את חזונו על התעוררות היישוב היהודי בארץ ישראל כשהוא מדמה אותו לחזון העצמות היבשות של הנביא יחזקאל. מאז אותה אסיפה כיתת הרב רגליו ממקום למקום ועורר בקהילות שונות את עניין ההתעוררות לציון. הרב מוהליבר עמד בקשרים רבים באותה תקופה עם הנדיב הידוע לחזק את המושבות שנתכוננו אז בארץ ישראל.

מקום מיוחד בתולדות היישוב עומדת פרשת "היתר תרמ"ט". כאשר קרבה אז שנת השמיטה, שנה שבה עמד היישוב העברי החדש בסכנה קיומית, וזה בגלל הצורך להשבית את העבודה החקלאית בארץ ישראל בגלל חיוב שמיטת הארץ בשנת השמיטה, היה זה הרב מוהליבר שאסף קבוצת רבנים גדולה שכתבו את דרכי ההיתר להמשיך ולקיים ישוב יהודי חקלאי בארץ בשנת השמיטה. הדבר עורר כמובן פולמוס הלכתי רחב ביותר, שהיו שותפים לו רבים מגדולי התורה הענקיים של אותו הדור, ודי ללמוד את הסימן הראשון בחלק השלישי של ספר בית הלוי על מנת להבין את עוצמת הויכוח ההלכתי בנושא מורכב זה.

במכתב אחר שכתב הרב מוהליבר אל הרב שמחה ביק שהיה אב"ד העיר מאהליב, מעיר הרב על אודות מכתב שקיבל הלה מירושלים. "מה שכתב כבוד תורתו שקיבל מכתב מירושלים שאנשי הקולניות הפכו עורף ומחללים יום שבת קדש ועושים בו מלאכה כבימי החול. מה אומר ומה אדבר על מכתבים כאלה המוציאים דיבת שווא ושקר על אחינו היקרים אשר עזבו את ארצם ומשפחתם, לעבוד את אדמת הקדש, והם סובלים כל עמל ותלאה רק בשביל קדושת וחיבת הארץ. הן הקולניה פתח תקוה ידועה לי היטב, וכל אנשיה הם יראים ושלמים. יש להם גם שני רבנים אחד מהם הוא ממחנינו אשר הוא מורה צדק אצלם, יורה וגם ידין, והשני הוא הרב הגאון ר' לוי פרומקין נ"י שהיה אב"ד בעליקסט אצל קובנה. הוא יסד בית תלמוד תורה יפה אף נעים, ועשרים נערים ילמדו תחת השגחתו. ולו ראה כבוד תורתו את איגרותיהם, איך בגודל עניים ולחצם ועמלם הרב הם מלאים שמחה על כי זכו להפריש מעשרותיהם, אזי היה יודע בעצמו דיבת שווא של המכתב מירושלים. ואם כותב המכתב הנ"ל עשה זאת בזדון להבאיש את ריחם, לא יאבה ה' סלוח לו. כן הקולניה יסוד המעלה מאנשי מעזריטש בפולין, הם כולם יראים ושלמים. הקולניה עקרון אשר אני ייסדתי על הוצאות השר הנדיב אדמונד דה רוטשילד מפרים, כאשר פעלתי אצל השר הזה כשלש שנים ויותר עת הייתי בפריז, והדברים בזה ארוכים, הם כולם עובדי אדמה מנעוריהם כשרים ויראי ה' מאד".

במכתב זה באה לידי ביטוי העובדה שמתח גדול נתעורר אצל תנועת חיבת ציון עקב העובדה שחלק מאנשי הקולניות שפרקו מעליהם עול תורה ומצוות, ופעמים זכו לתמיכה רחבה יותר מן העזרה שלה זכו המתיישבים החרדים לדבר ה'.

ביום ז' באדר של שנת תר"נ (1890) נתכנסה בעיר אודסה הוועדה המכוננת הרשמית הראשונה של חובבי ציון. בעקבות אותה ועידה החליט הרב שמואל מוהליבר לבדוק בעצמו את מצב המושבות בארץ ישראל. שכן, מצד אחד יצאו כתבים המדברים על מצבם הירוד של המושבות מן הבחינה הדתית והמוסרית, ומאידך ביקשו אנשי היישובים לבטל את מוסדות היישוב הישן שבארץ ישראל. הרב יצא לדרכו ביום י"ט באייר של שנת תר"נ והגיע ליפו ביום ראש חודש סיון, שם נתקבל על ידי רבים מאנשי יפו, אנשי ירושלים ואף פקידי הברון הנדיב קיבלו פניו בארץ ישראל. פרשת המסע הזה נתפרסמה בעיתון "החבצלת" ובעיתון "המליץ" של אותם הימים. על כך אי"ה במאמרינו הבאים.

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן. רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

סיפור לשבת

הדיין מפאפא

{בטאון העדה החרדית המשודרג , מספר בגיליונו האחרון על "הדיין מפאפא" שזכה לגילוי אליהו. אני משוכנע שרבים מאתנו לא שמעו כמוני על האיש הפלאי הזה בן דורנו, אז הנה מה שכתבו עליו ממקורות אמינים ומעדויות של מכריו-שאול שיף}

"קדוש מרחם הוא הילד הזה ועוד יאיר עיני ישראל בתורתו ובקדושתו". - כך אמר הגה"ק רבי עזרא צורף אב"ד סערדעהלי, על אחד מילידי עירו סערדעהלי, הוא רבינו משה יוסף האפמאן זצוק"ל, ואת זאת אמר עוד בהיותו יניק וחכים לאביו הגאון הצדיק רבי מיכאל האפמאן מפאפא זצוק"ל.

בוצין מקטפיה ידיע, והרי בזה לפנינו גם עדותו המפליאה שכתב הגה"ק ר' יהודה אסאד זי"ע בתעודת הסמיכה שנתן לתלמידו הגדול - הוא הגה"ק רבי משה יוסף האפמאן זצוק"ל אשר נודע בעיה"ק ירושלים ונערץ בה לקדושה בשם "פאפא'ער דיין" - בעודו צעיר לימים כתב עליו רבו מהר"י אסאד זצוק"ל, לאמור: "גדול כוחו של תלמידי זה בהוראה ויראה, עד כי ראוי הוא לסמוך עליו אף בעניני עגונה המסובכים ביותר."

אכן, את כוחו הגדול תלה ראב"ד פאפא זצוק"ל תמיד ברבותיו, ואותם היה מזכיר תדיר ומלמד לאחרים את דרכיהם. על ארבעה רבותיו אלה; אביו הגדול, מרן הכתב סופר, הגה"ק מהר"י אסאד, וראב"ד סרדעהאלי. הוא סומך את משענתו ואומר: "זכות רבותי ארבעה עמודי עולם יעמוד לי ולכל ישראל, ויעלה מנחתי מנחת עני לרצון ולריח נחוח וימצאו דברי חן וחסד בעיני יראי ה' ולומדי תורה לשמה עד עולם".

הדברים אשר רבינו כותב בהקדמת ספרו "מי באר מים חיים", מופלגים מאד על רבו הגדול בעל הכתב סופר זצ"ל ועל הישיבה הגדולה לאלקים בפרעשבורג, וזה לשונו:

"וכשהייתי בן י"ט שנים הלכתי לישיבה הרמה לישיבת מורי ב"מ תשו' כתב סופר, ומצאתי שם חברים צדיקים וחסידים מתמידים וחריפים, ד' מאות בחורים, כולם אהובים כולם ברורים, והיו עומדים צפופים בבית המדרש הישן על מקום קטן, מי שלא ראה לא יאומן כי יסופר, ושם מצאתי ונראה כבוד התורה.

ומורי ז"ל למד השיעור בסוגי' הש"ס בחריפות והיו דבריו נחמדים בנתינתן מסיני, והיה משגיח על תלמידיו בהשגחה גדולה, והיו שומרים שרואים בחדרי חלונות הבחורים, ובעת הזאת לא היה אפילו אחד שלא היה מתמיד בתורת ה', כאשר ראו תלמידים, ואי אפשר בענין אחר אלא שנצנץ בו רוח הקודש, והיה מייסר ורודף מי שהיה בו מידות שאינם טובות, והיה מרחיק אותם מבין תלמידיו, עד שהי' הישיבה הרמה בלי שום סיג ופסולת.

ואמר לאאמ"ו (הג"ר מיכאל פאפא זצוק"ל) שיאמינו לו שגם החת"ס לא זכה לישיבה כזו, כי בישיבת החת"ס החסידים לא היו חריפים, והוא זכה לתלמידים חסידים וקדושים וחריפים, ומורי ז"ל היה לומד עם הישיבה בהתמדה גדולה. בחנוכה כל יום היה לומד בענין אחר. אשרי מי שזכה לשמש בישיבתו ולנשק את ידו".

"ובזכות אאמ"ו (אדוני, אבי ומורי) רבי מובהק אשים משענה, שהיה גדול בנגלה ובנסתר ולמד כל ימיו ביגיעה, והיה קדוש ופרוש אשר לא יאומן כי יסופר, והיה מקיים הצנע לכת עם ה', ומעולם לא נשמע קולו בתפילה ובתפלת י"ח היה עומד כאבן דומם והאריך הרבה בשלש ברכות ראשונות, ואמר לי שמעולם לא מתפלל שתי תפלות י"ח בכוונה אחת, ולפי כוונת שלש ברכות ראשונות היה מתפלל כל תפלת י"ח, ותמיד היה מצער בצער הדור וחרבות התורה ועל חילול השם, והיה רגיל לומר בצערו איכה אוכל ראיתי באבדן מולדתי. והיה מתאמץ תמיד להחזיק בתי תינוקות ולהרביץ תורה ברבים וגם הצליח, ובפרט לעת זקנתו שכל תלמידיו היו מצויינים ביראת השם ומתמידים ומהם חריפים בעלי הוראה, ומגדלם ואהבתו על התלמידים כאב על בניו. והיה לומד עמהם סוגיות גדולות עם ראשונים ואחרונים בחריפות, וקודם השיעור היה עוסק בדברי מוסר מספר חובת הלבבות, וגם היה מחלק סימנים משו"ע או"ח ומקפיד שיהיה שגור על פיו, ובליל ש"ק הי' מקפיד על כל בחורים שיבואו לביהמ"ד והיה דורש במס' שבת ובהלכות שבת עד חצות לילה, ובלילות ארוכים היה דורש גם משיעור של אותו שבוע, והיה מחדש בכל סוגיא חדושים נפלאים, וגם האגדה שהיה מחדש תמיד היה מתוק מדבש... והיה לומד בישיבת החת"ס עשר שנים, ואחר בנה את ביתו ותקע אהלו בעיר מולדתי ק"ק סערדאהעלי יע"א, עד שנת תרל"ו כ"ב מרחשון ביום ש"ק עלה נשמתו ז"ל."

ובין הדברים הוא כותב גם על אמו הרבנית הצ' ע"ה: "ואמי מורתי הצדיקת מרת מינדל ע"ה היתה אשת חיל צנועה וחכמה, והייתה מפרנסת אותו בכבוד, והייתה ממאסת בכל תענוגי עולם הזה, ורק קול תורה הייתה חפצה, ומכרה תכשיטה כדי לקנות ספרים, וכל זמן שהיה הספר פתוח לפני אאמ"ו ז"ל לא הייתה מדברת לו שום דבר.

וסיפרה לי אמי מורתי מקדושת אאמ"ו כי היה מסגף עצמו מאכילה ושתיה ומכל תענוג, ושנה אחת לא היה אוכל דבר מן החי, ושלושים יום לא דיבר שום דבר של חול, והיה שם לילות כימים, עם תלמידים מחונכים, ובלילי חול היה לומד שיעור עם תלמידים אחר חצות לילה עד שעלה עמוד השחר, וגם בזקנותו היה זריז גדול ומזרז אחרים, והיה אהוב גדול למוריו בעל שו"ת מהר"י אסאד, וכל פעם שלח תשובה שהשיב לאחרים לאאמ"ו שיעיין בו, ע"כ רק מקצת משבח הורי ומורי - וכתבתי רק ללמוד

המשך בעמוד הבא...

ממנו דרך החיים".

רבינו הוציא לאור ספרו בשם "מי באר מים חיים", שהוא קובץ חידושיו על מסכת ברכות, וגדולי דורו הפליאו את חיבורו שכתבו בעמקות נפלאה בנושאים וסוגיות שבגמ' ברכות שאין ע"ז הרבה ספרי עמקות וחריפות.

והעיד הגר"י טויסיג ממטרסדורף זצ"ל, ששמע מרבינו, שאף על מסכת פסחים חיבר פירוש על כל דף ודף. וכאשר עלה לעיה"ק שאל לאחד ממקורבי רבינו על חיבורו זה וענהו כי כתב היד נעלם ואיננו.

"הדיין מפאפא" - ה"פאפא'נער דיין" - כפי שנקרא בדחילו ורחימו בירושלים, היה ידוע שהיה לו גילוי אליהו, מלבד מה שידוע שחלם כמה פעמים על דיבוריו עם אליהו הנביא, ואחר כך נתגלו החלומות לדברי אמת.

העיד תלמידו של רבינו, ה"ה רבה של גאלאנטא הגר"י בוקסבוים זצוק"ל, שבעיינו בפנקס, אשר בתוכו היה מורו ורבו רושם דברי תורה בכתב ידו, מצא ליד אחדים מהחידושים את הציון: "שמעתי מפי אותו זקן בלילה". - דבר זה מצטרף לשאר הסיפורים המדהימים על הגילויים השמיימים הרבים שזכה לה רבינו.

הגרחי"ל אויערבאך זצ"ל ביקר פעם את רבינו בערוב ימיו בשהותו בירושלים, ושמע ממנו שרבו בעל הכתב סופר זכה לגילוי אליהו ו' פעמים (ולגירסא אחרת י"ב פעמים), ואילו הוא עצמו (הדיין מפאפא) זכה לכך רק פעם אחת. רבינו הוסיף אז שבעל כתב סופר העלה על הכתב בתום כל "גילוי" את התאריך בו אירע הדבר, וגם את מה שקיבל מפי אליהו הנביא זכור לטוב.

בדברו פעם אודות כשרות המזוזות, נשמט פעם מפיו של ה"פאפא' נער דיין": הלכתי פעם בפרעשבורג עם "אליהו" לקבץ ממון לצדקה, לאחר שהלכנו הרבה מבית לבית התעייפתי, אמרתי לאליהו הבה נכנס לביתו של ראש הקהל לשתות ולפוש קמעא. סירב אליהו להכנס ואמר: אינני נכנס בפתח שאין לו מזוזה...

החויתי לו על פתח הבית: הנה מזוזה!...

- אין זו מזוזה כשרה.

לאחר מכן הלכתי ואמרתי לראש הקהל: המזוזה שעל פתחך פסולה היא. לעג לי: הלא מזוזה זו לא מזמן קבעתיה, ולהוכחה, פירק על אתר את נרתיק המזוזה, ומה חשכו עיניו כשראה ששמו לו בערמה מזוזה ישנה ופסולה...

סיפור כזה בכמה שינויים כתב אחד הרבנים, אב"ד ווגשליה הי"ד:

"ר"י ברייער מק"ק ניידרמיז שליד ק"ק ווץ, היה תלמיד הגה"צ ר' יוסף הופמאן זצ"ל שהיה דיין בק"ק פאפא, ובנה בית וכתב מכתב לרבו הנ"ל לפאפא, ובעוד שהלך הגלויה על הבית דואר, כתב לו רבו הנ"ל מכתב: "אם בנית בית, ולא עשית מזוזה לפתח הבית-שער, תעשה מיד"...

התלמיד כאשר קיבל המכתב, תמה מאד: מנין ידע רבי שבניתי בית, קודם שקיבל המכתב? גמר בדעתו שיסע בעצמו אצל רבו, וישאל. והשיב לו: חלום חלמתי, שהלכתי לטייל אצל נהר דונוי, ואמרתי לאיש המלווה אותי: כמדומה לי שפה גר תלמידי ר"י ברייער, אלכה אצלו לבקר. ואמר לי בחלומי, שזה ר"י ברייער, לא עשה מזוזה לפאר-הויז, על כן חשבתי, שאם אמת החלום, מוטב שאכתוב לך. ואם לא - מה בכך. על כן כתבתי לך".

והפטיר אב"ד ווגשליה זצ"ל: "ציינתי זאת למען הראות, שכמה פעמים מראים לצדיקים בחלום איזה אזהרה, להרים מכשול מדרך עמו". עוד עדות דומה נוספת, ובו אכן כן נאמר מה שמו של אותו "מלוה", סיפר הג"ר רפאל ווייס מעיר שימאני, על הג"ר משה ברגר מפאפא, שהגיע לירושלים לבקר אצל רבו, ואז אמר לו הדיין: כשתשוב לעירך, תאמר לבנו של רבי... שהמזוזה שבביתו פסולה. ואל תחשוב שאני רואה מירושלים עד פאפא, אלא חלמתי שהייתי מטייל עם "אליהו הנביא" ברחובה של פאפא, ופלפלנו באיזו הלכה ברמב"ם, ואמרתי שבעיר פאפא יש ספרי הרמב"ם בביתו של רבי... ענה לי אליהו כי לשם הוא אינו מוכן ללכת, כי המזוזה שלו פסולה.

כשחזר רבי משה ברגר לביתו, סיפר את הדברים, והמזוזה נבדקה ונמצאה פסולה...

מלבד זה ידוע בירושלים סיפור מופלא ומדהים על "גילוי ראובן בן יעקב" שהיה לו בחוש ובמציאות ל"פאפא' נער דיין", כפי שהעיד תלמידו רבי יונה לפקוביץ זצ"ל, אשר בשעה שדיבר על רבו הדיין היה כל גופו מרתת ורועד:

"נכנסתי פעם לביתו של הדיין, פנה אלי בהתרגשות: "ראית מי יצא זה עתה את הביתך?... אמרתי: "לא". אז סיפר לי הדיין כי היה זה "ראובן בן יעקב", והוא בא להודות לו על שתירץ את קושי הכתובים: "ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם, השליכו אותו אל הבור הזה... למען הציל אותו מידם", וקשה, וכי איזו הצלה היא זו אם ישליכוהו לבור שיש בו נחשים ועקרבים?

אלא כך היה מעשה; ראובן בירר דווקא בור נקי, ולכן אמר: "השליכו אותו אל הבור הזה" דווקא, דלא כדברי האחים "ונשליכהו באחד הבורות". (עיין בח"א מהרש"א חגיגה ג. ד"ה אבל, שהביא כן בשם ה"פענח רזי").

על עלייתו של רבינו ראב"ד פאפא לארה"ק, כותב בעל בית ישראל ממטרסדורף זצ"ל כך: כשנסע הגאון ר' משה יוסף האפמאן ראב"ד דק"ק פאפא זצ"ל, לארץ ישראל, היה רבו מבעלעד מלווהו ולקח אותי אתו. ועוד בהיותו ברכבת לקח רבינו משה יוסף את הצילינדער שלו וזרקו, והרבנית זרקה את כובעה, כי אמרו: "בארץ ישראל אין צריכים למלבושים אלה".

בערוב ימיו, בעיקר בשעה שעלה לארה"ק, נתגלה רבינו לא רק כגדול ב"נגלה" בש"ס ופוסקים, אלא גם כחכם ב"נסתר", בתורת הקבלה והסוד.

אכן, קדוש ונערץ היה רבינו בין תושבי ירושלים, ובעיקר נהנו מזיו אורו תושבי בתי אונגארין והסביבות. מסופר שפעם לאחר רעידת האדמה בשנת תרפ"ז הילכו שמועות שרעש נוסף ממשמש ובא, וכל תושבי בתי אונגארין התכוננו לישון בלילה על ה"אונגערשן פעלד", אבל הדיין נעץ עיניו בשמים, התבונן קמעא ואמר" לא, לא תהיה עוד רעידת אדמה. וכאשר שמעו זאת האנשים חזרו כולם לבתיהם, וכדבריו כן היה. (סיפורים ירושלמיים).

הרבה מנהגים והליכות בקודש נשתמרו מרבינו בין לומדי וגדולי ירושלים, נציין כאן למנהג אחד שהעידו על רבינו, כי כשהיה

המשך בעמוד הבא...

נותן את השמן בנרות החנוכה ומיטיב את הפתילות, היה מקנח נזקנו את השמן שנדבק בידיו, עד שהיה השמן נוטף מזקנו.

וכן סיפר הרה"צ ר' שלום זאב אייזנבאך שליט"א, ששמע מפי תלמיד רבינו הצדיק רבי יונה לפקוביץ זצ"ל, שכן נהג הגאון הנ"ל גם בנרות השבת מדי שבת בשבתו.

רבינו לא האריך ימים רבים בארה"ק, ושבק חיים לכל חי ביום א' ניסן תרפ"ח.

מעשה נורא סיפר ראש החברא קדישא רבי מנחם קליין זצ"ל:

עוד ימים רבים לפני הסתלקותו, כמעט בכל פעם שפגש בי הדיין, היה אומר לי: אפילו אם מת יהודי סמוך מאד לשקיעה, יש לעשות כל המאמצים כדי לקברו בו ביום"...

ומה יעשו אם ימצאו כי שער בית החיים סגור כברז?...

מעבירים אותו מעל הגדר! - ענה הדיין להפתעתו.

ביום א' ניסן תרפ"ח עלה הדיין מפאפא בסערה השמימה, עשרים דקות לפני השקיעה... כרעם עבר בלבי - סיפר ר' מנחם - כשנזכרתי בדבריו, שאפילו אם מישהו נפטר סמוך לשקיעה יש להתאמץ לקברו לפני השקיעה, עשינו במהירות חפוזה את הטהרה, ולא הספיקו לערוך הלויה גדולה אלא מיד יצאו להר הזיתים.

כשהגענו להר הזיתים, מצאנו את השער סגור... שוב נזכרתי בדבריו, בהתפעמות, שיש להעביר את המת מעל הגדר, ואכן כך עשינו. ולמרבה הפלא, בעת שהעברתיו מעל הגדר, חשתי כי המטה קלה למשא כל כך, כאילו הוא נושא את עצמו ועובר מאליו...

גדולי ירושלים שטענו שלא נספד אותו צדיק כהלכה ולא נתכבד בהלויה גדולה כראוי לו, אך כששמעו מר' מנחם את דברי הדיין בעודו בחיים, הביעו השתוממות האיך שהתקיימו במלואם בו בעצמו, ונוכחו כי מן השמים היה הדבר.

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

סיומת בראשי תיבות מעודדות

פרשת ויקרא מסתיימת במלים: "לאשמה בה", ובמקצת קהילות ישראל נהגו שכאשר בעל הקריאה מסיים את הפרשה הזאת, נעמד הקהל על רגליו ואומר בקול: "לא-ל אשר שבת מכל המעשים, ביום השביעי", שהן ר"ת של "לאשמה בה". "לא-ל אשר שבת" הוא התחלה של פיוט קדום שחיבר רב נטרונאי גאון, אם כי ישנם הסוברים שהוא קדום יותר. וכל זאת, כדי לסיים את הפרשה בדבר טוב ולא במלים שהם היפך הטוב.

בשבתות שבהן קוראים בתורה דברי תוכחה, בפרשת בחוקותי וכן בפרשת כי תבוא, מתחילים בטוב ומסיימים בטוב. בפרשת בחוקותי מתחילים בפסוק: "ואכלתם ישן נושן" ומסיימים ב-"ואלה החקים", ובפרשת כי-תבוא מתחילים בפסוק: "יתן השם את אויביך" ומסיימים ב-"אלה דברי הברית".

בשבת בתפילת מנחה ישנם הנוהגים לומר שני פרקי תהלים (קיא ו-קיב) והפרק השני מסתיים במלים: "תאות רשעים תאבד". אשר על כן, במספר קהילות נוהגים להוסיף את הפסוק: "אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה" ובלבד שלא לסיים במלים "תאות רשעים תאבד". כותב הסופר ר' שלמה אשכנזי ז"ל בספרו "פנינים ואבני חפץ על התורה": כידוע, הנביאים סיימו דברי תוכחתם בדברי נחמה. ארבעה ספרים שבתנ"ך המסתיימים במלים שהן היפך הטוב נוהגים לחזור לפסוק שלפני האחרון, וסימנם: יתק"ק: ישעיה, תרי עשר, קוהלת וקינות.

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שו"ת חורף הרב שבתי יגל

שאלה: יצאנו לטיול חורפי באירופה ואכלנו במלון הלא יהודי ביצים קשות שאנחנו קילפנו אותן. והנה, פה בארץ אמרו לנו שאסור לאכול ביצים קשות בבית מלון שהמטבח בו אינו כשר. האומנם?

תשובה: קשה לומר בזה הלכה פסוקה, כי כל מקרה לגופו, ולא כל בתי המלון שווים, אך אנסה לבאר את בעיות הכשרות המצויות בדרך כלל בנידון זה, ומתוך כך הקורא הנבון יקיש הלכה למעשה לנידון שלפניו.

הנה אף שהביצה היא מאכל כשר[א], מכל מקום אם מבשלים אותה בסיר שאינו כשר[ב], אזי הביצה בולעת טעמים של מאכלות אסורות, והביצה אסורה באכילה.[ג]

אמנם למיטב ידיעתי בדרך כלל משתמשים להכנת הביצים בסיר המיועד אך ורק למטרה וזו, ואם אכן כך הדבר, אזי אין חשש של בליעת טעמים אסורים.

אלא שעדיין יש לאסור את הביצים קשות באכילה, משום גזירת חז"ל לא לאכול 'בישולי גויים' כמבואר בגמ' ובשולחן ערוך[ד], ובמפורש נפסק בשולחן ערוך[ה] שביצה שבושלה על ידי גוי אסורה באכילה משום בישולי גויים.

אמנם, כיום בהרבה בתי מלון יש מכונה מיוחדת לבישול הביצים, והיא נמצאת בחדר האוכל וכל אורח מניח לעצמו את הביצה כשאינה מבושלת כדי לבשלה לעצמו, ובמקרה כזה, אין כאן חשש של בישולי גויים[ו], כיוון שהיהודי בישל לעצמו את הביצה.[ז]

זאת ועוד, דגם בהרבה בתי מלון שלא נוהגים כך, אלא שמגישים בהם את הביצים כשהם כבר מבושלות, לא מבשלים את הביצים בבישול רגיל בסיר עם מים, אלא במין מכשיר מיוחד לבישול ביצים שבתחתית המכשיר יש מים ומעליהם יש כעין צלחת עם חורים שבה מוכנסות הביצים באופן שאין מגע בין הביצים למים, והביצים מתבשלות ע"י האדים העולים מהמים, וממילא יש לומר שאין זה בישול רגיל אלא בישול בקיטור ואדים שנחלקו גדולי הפוסקים האם גם בישול כזה נכלל בגזירת חז"ל של 'בישולי גויים'.

ולכן מצינו לכמה רבנים שדעתם להקל בשעת דחק גדולה, וכגון שזהו מזונו החם היחיד שיכול לבוא לפיו במהלך שהותו בחו"ל, מכוח סברא זו, ומכוח כמה צירופים נוספים, להתיר אכילת ביצים קשות בבתי המלון כשהביצים מתבשלות ע"י עובדי בית המלון במכשיר כגון זה.

היוצא מהנ"ל:

א) במקום שמבשלים את הביצים בבישול רגיל על ידי גויים, אין מקום להקל כלל, משום בישולי גויים.

ב) במקום שמבשלים את הביצים במכשיר מיוחד המתואר לעיל, יש שהקלו בשעת דחק גדולה.

ג) במקום שיש מכונה לבישול ביצים לשימושי האישי של הסועד, והוא מבשל שם, מותר לכתחילה.

ובכשרות כמו בכשרות, תמיד יכולות לצוץ כל מיני בעיות כשרות אחרות, ויש לשים לב לכל פרט.

מקורות: חוברת 'מהדרין' חוברת ז' אדר ב' תשנ"ה, מאמר של הרב טוביה הוד מפתח תקווה, וחוברת ט"ז אלול תשס"ב מאמר של הרב פנחס גולדשמידט הרב הראשי ואב"ד מוסקבה. תודה רבה לרב צבי אראלי על עזרתו בהצעת מקורות אלו.

א - ואין חילוק בין ביצה קשה לביצה רכה לענייננו.
ב - ובית מלון שהמטבח אינו כשר, ממילא כל הכלים שבו אינם כשרים.
ג - ולכאורה אין להקל מטעם דסתם כלים אינם בני יומן, דבבתי מלון ומסעדות שמשתמשים תדיר בכלים, אין חזקה כזאת.
ד - גמ' במסכת עבודה זרה דף לח, ושו"ע יו"ד סימן קי"ג.
ה - יו"ד קי"ג סעיף י"ד.
ו - וגם חשש בליעת טעמים אסורים אין כאן, כיוון שהמכונה מיוחדת רק עבור בישול ביצים.
ז - ואין בכך חשש בישולי גויים אף לדעת השולחן ערוך.

שביבים / שאול שיף

מעלת חודש ניסן

הרה"ק בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זי"ע הפליא בתשובותיו (או"ח סימן של"ו) בגודל הימים הללו (של ניסן). וכה כתב לאחד משואליו: "יקרתו הגיעני ערב שבת בין השמשות, דבר אשר ביקש להשיב לו על איזה ספיקות במילי דפיסחא, אם כי הקשה לשאול, כי ימים אלו יקרי הערך, שעה ליום יחשב, על כל זה, לאשר ביקש מאוד להשיב לו להיות לו לעונג ושמחת יום טוב, לקחתי מעט פנאי".

ומנהג היה לו להרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנז זי"ע לחבוש לראשו את השטריימל מראש חודש ניסן ועד אחר הפסח.

בספרים הקדושים ובספרי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע בפרט, האריכו במעלת החודש הזה. הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע מביא ב'אגרא דכלה' (פרשת פקודי ד"ה ביום החודש) שהימים הראשונים שבחודש ניסן המה כראשי חודשים והיינו דכתיב: "החודש הזה לכם ראש חודשים", שימיו חשובים כראשי חודשים. ומביא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, שכל יום משנים עשר הימים הראשונים של ניסן מורה על חודש אחד מחודשי השנה הבאה. יום הראשון בו הוא כנגד חודש ניסן, השני כנגד אייר וכהאי גוונא בשאר הימים. ובקונטרס "אמת ליעקב" (פרשת בא) הביא משמו של הרב הקדוש רבי יעקב צבי יאליש בעל 'מלא הרועים' זי"ע, שבחודש ניסן כלולים כל החודשים וממנו נשפעים בני חיי ומזוני לכל השנה, ומרומז בתיבת "לכם" (החודש הזה לכם) שהוא ראשי תיבות: ל'ב כ'בד מ'וח, והם כנגד בני חיי ומזוני. שכן, החיים תלויים בלב, המזון מתעכל ע"י הכבד, והשפעת הבנים באה מן המוח. ואומרים משמו של הרה"ק רבי מנחם מנדל בעל "אהבת שלום" מקאסוב זי"ע, שלפעמים נובע חסרון השפע בפרנסה משום שמתפלל אדם על

פרנסתו רק בראש השנה, ובאמת הרי בפסח נידונים על התבואה והוא זמן ראוי להפיל תחינה על הפרנסה. (הגדה של פסח מפי ספרים וסופרים)

מדוע שורפים גם את הנר והנוצה?

סיפר מי שהיה מנכ"ל משרד הדתות והרב הראשי לאירן, הרב ד"ר ש. ז. כהנא ז"ל:

בדיקת חמץ הייתה נערכת בבית אבא (רבה האחרון של ורשה) בהתרגשות רבה ובחגיגיות. חמץ היה בעיניו לא רק סתם חומר שנעשה מבצק שהחמיץ, אלא גם סמל לכל היצרים הרעים והאפלים המרעילים נפשו של האדם. מכאן שמצווה לבער אותם ולטהר את הנפש לקראת חג הפסח, כשם שמטהרים את הגוף. בליל בדיקת חמץ הייתה אמא מפזרת עשר חתיכות לחם בכל פינות הבית, בסדקים ובחורים, עשר חתיכות כנגד עשרת בני המן, שיש לגלותם ולבערם מן העולם. משסיים אבא את בדיקת החמץ, היה מניח את הנר והנוצה בתוך שקית על מנת לשרוף אותם למחרת בבוקר. אחר כך ביקש מאתנו אבא שנעמוד לרגע בדממה ונערוך בדיקת חמץ בתוך לבנו פנימה. הוא ביקש מאתנו לסלק מיד כל פירור חמץ שנמצא שם. "דעו לכם ילדים" - היה מסביר - "כי בסדקי הלב מסתתרות להן מחשבות חמץ, ואיך נוכל להיכנס לחג בלי שנבער את החמץ מקרבנו"?

למחרת בבוקר שרפנו את פתיתי החמץ וגם את הנוצה והנר. כששאלנו את אבא מדוע זה שורפים גם את הנוצה והנר, הרי אלה אינם חמץ? אמר אבא: "אתם צודקים. התורה מצווה עלינו לבער את החמץ בלבד, אבל אנו מהדרים במצווה. כי דעו לכם ילדיי, שאלה המפשפשים ומחפשים אחר הפסולים והחוטאים - פסולים לא פחות מהם ודין הוא שנבער אותם יחד עם החמץ".

וכשם שבערנו החמץ...

וב"לשון חכמים" כתב רבינו יוסף חיים מבגדד, בעל ה"בן איש חי" זי"ע, בקשה מיוחדת אחר ביטול החמץ ביום י"ד: "יהי רצון מ' ה' א' וא' א', שתרחם עלינו ותשמרנו ותצילנו מאיסור חמץ אפילו בכל שהוא, שנה זו וכל שנה ושנה, כל ימי חיינו. וכשם שבערנו החמץ מרשותינו היום הזה כן תזכנו ותסיענו ותעזרנו ותאמצנו לבער היצר הרע מקרבנו. אנא ה' הפרד נא מעלינו צד הרע שביצר הרע, ותזכנו ותלבבנו בכח היצר הטוב. ותזכנו לזכך נפשנו ולהאיר בה ולהוסיף בה כח והארה גדולה ולהתקשר למעלה בקדושה עליונה ותמיד תשרה ותחול עלינו קדושה העליונה. קדשנו במצותיך תן חלקינו בתורתך שבענו מטובך שמח נפשנו בישועתך. וטהר לבנו לעבדך באמת. ותעזרנו על דבר כבוד שמך ותמלא משאלות לבנו לטובה לעבודתך אמן. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי".

המלצות "משפחה חסידית" לקראת החג

מוסף 'כפר חב"ד' לבית החסידי, "משפחה חסידית", אינו חשוד על קולות בכל הקשור להכנות לקראת חג הפסח. אשר על כן, ראו נא נשות ישראל מה כותבת חני בוסקילה, "מארגנת מקצועית של בתים ועסקים", במאמר תחת הכותרת: "מעבדות לחירות, ולא להפך!":

"חשוב להזכיר שמטרת הניקיון המרכזית הינה לבער את החמץ, ויש דברים רבים מאוד שלא חייבים ואפילו לא כדאי לעשות לפני פסח. מאז ילדותי אני זוכרת את הוריי מפרקים את החלונות ואת התריסים ומנקים אותם לפני פסח ו... מקטרים על האובך והאבק הבוצי שיגיעו מיד אחרי שיסיימו לנקות את התריסים. לפני פסח זו העונה הגרועה ביותר לפרויקטים מהסוג הזה. הקלו על עצמכן וותרו מראש על העניין. שלוות המשפחה שווה יותר מתריס נקי. אם יש לכם זמן - אז בכיף, אבל אם ניקוי החלונות יגרום מעמסה נוספת- זה לא שווה את המאמץ. אותו הדין לגבי וילונות, אהילים ועוד. אלו נספחים שאינם קשורים לחמץ. ועוד עצה טובה: דווקא סמוך לפסח נזכרות רוב הנשים לערוך שיפוצים בבית. מדוע? הרי המחירים אז גבוהים יותר, והייתה לכם שנה שלימה להתכונן, ובשביל מה כל הלחץ המיותר לפני החג? ועצה להקלה אפשרית: במקום לנקות, לקרצף ולהכשיר את התנור לפסח, אפשר לקנות טוסטר בינוני במיוחד לפסח. אל לנו לשכוח שהילדים בחופשה - ודווקא אז מופנה אליהם כעס רב... ודווקא בתקופה זו שאמורה להיות אביבית ומרעננת."

ולא נדלג על על הטיפ של ד"ר יוחנן חורב, אורטופד מומחה, 'אסותא' מרכזים רפואיים:

"להתאים את גובה מקל המטאטא והמגב: מקל נמוך מדי יגרום לטאטא או לשטוף במצב של כיפוף הגב לפנים. כיפוף זה לאורך זמן יגרום כאב גב תחתון, לכן התאימו את גובה המקל כך שהפעולה תיעשה ללא כיפוף הגב לפנים. ועוד: לא לעמוד על הברכיים ולא להרים ידיים וראש לאורך זמן. כמו כן אין לנקות הבית במצב של עייפות שאז הסכנה לתאונות גדולה יותר".

שו"ת "באר שרים" חלק שביעי

כל השביעין חביבין, ולפיכך יומא טבא הוא לרבנן ולכל שאר חובבי התורה באשר הם, בהגלות נגלות אור יקרות, כרך נוסף ושביעי מסדרת הספרים הנודעים לשם ולתהלה על במתי ארץ, שאלות ותשובות "באר שרים" מאת הגאון הגדול רבי אברהם יפה שלזינגר שליט"א אבד"ק גענף יצ"ו שבשויץ, ורב דקהל בצל החכמה ירושלים. ספר זה כקודמיו עוסק בבירורי הלכה בכל חלקי השולחן ערוך, בעניני זרעים קדשים וטהרות, ובעוד נושאים שונים. שאלות שהשיב הגאון המחבר לשואליו הרבים מכל קצוות תבל, ולצאן עדתו אשר בעירו גענף ובעיר ירושלם.

כמעשהו בראשונות כך מעשהו בכרך זה, בתשעים סימני הספר (כמנין "מזלא טבא") המכילים מאות רבות של שאלות, נוגע הגאון המחבר בכל חלק וחלק מחלקי השולחן ערוך, בבקיאות מדהימה וחריפות עצומה, עד שכל הפותח בו שנים ושלשה דלתות, מיד עומד נפעם מהיקף ידיעותיו של המחבר בכל מכמני הש"ס והפוסקים ראשונים וגם אחרונים, והיאך ברוחב הבנתו המעמיקה יורד הוא לעומקן של הסוגיות, מלבן את דברי הראשונים ודן בדבריהם של הפוסקים, תוך שהוא מדמה מלתא למלתא הן בפרטי דינים בשאלות המצויות שלא כתבו בהם הפוסקים, והן בשאלות שהזמן גרמן המתעוררות חדשות לבקרים.

כך למשל, עונה הוא על עשרות שאלות בעניני נשיאת כפים כגון: מה דין מי שבירך בטעות 'וציונו לברך ברכת כהנים', לוי קטן אם רשאי ליטול ידי הכהנים, אם כהן רשאי להתעטף במגבת כשאין לו טלית, ועוד ועוד. עונה הוא המחבר על שאלות ופרטי דינים בהלכות ברכת אורח, בדיני אמירת שמו"ת, קיום מצות לחם משנה, ועוד עשרות שאלות בנושאים שונים באורח חיים, יורה דעה, אבן העזר וחושן משפט.

כידוע בשער בת רבים, אין מקצוע בתורה שהגאון המחבר שומט מתחת ידו, ובספר ניתן למצוא תשובות רבות גם בעניני קדשים זרעים וטהרות. בקיאותו הרבה אינה פוסחת גם על פרטי המנהגים בקהלות השונות בדברים ששרשם ומקורם בידיעת ח"ן, והוא עונה לשואליו כיד ה' הטובה עליו וכפי אשר חננו ה' בחכמה זו.

כאמור, גם בשאלות שהזמן גרמן לא מונע המחבר ידו ומשיב הוא כדרכו על ידי בירור יסודי של הענין, למן הסוגיות בגמרא ועד דברי הפוסקים שאת מימיהם אנו שותים, כך למשל בעניני בירור יהדות למי שהוחזק כגוי, מחיקת סימוני עפרון בגט, הנהגת הבית לחולה במחלות המדבקות, אופן כתיבת שמות בגיטין, ועוד ועוד כפי שיראה כל המעיין בספר יקר זה.

מבין השיטין ניכר כי גם בחלק האגדה ידיו רב לו, וכנודע מסדרת ספריו "באר שרים" על מועדים, ומדרשותיו הנלהבות הידועות והמפורסמות בקצוי ארץ, ואכן גם בכרך זה ימצא המעיין עניני אגדה ומחשבה, אם במישרין ואם בעקיפין.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net